PARTICULARITĂȚILE TRANZACȚIEI DE ÎMPĂCARE ÎNCHEIATĂ ÎN PROCESUL DE INSOLVABILITATE

THE PARTICULARITIES OF THE SETTLEMENT AGREEMENT CONCLUDED IN INSOLVENCY PROCEEDINGS

Alina GAJA, ORCID: 0000-0002-0748-8307
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 347.45/.47:347.736 e-mail: alina.gaja96@gmail.com

Tranzacția este definită la art. 1917 Cod civil al Republicii Moldova ca fiind contractul prin care părțile previn un proces care poate să înceapă, termină un proces început, sau rezolvă dificultățile ce apar în procesul executării unei hotărâri judecătorești.

În doctrina de specialitate, această instituție este definită ca o convenție bilaterală prin intermediul căreia părțile convin să-și facă concesii reciproce, în scopul de a pune capăt unui proces, sau de a-l evita [1, p. 301]. Într-o altă accepțiune, tranzacția este definită ca o judecată privată a litigiului, făcută chiar de părțile implicate în conflict. Pe calea tranzacției, părțile au posibilitatea de a pune capăt conflictului până a ajunge în instanța de judecată, iar dacă procesul a început – posibilitatea de a-l înceta [2, p. 13].

Pornind de la definițiile prezentate, observăm că atât Codul civil, cât și doctrina tratează contractul de tranzacție ca fiind un act care previne sau termină un litigiu clasic, apărut între una sau mai multe părți cu interese contradictorii, sau soluționează dificultățile ce apar la executare.

Cu toate acestea, un aspect mai puțin cercetat și analizat în doctrină este faptul că tranzacția poate fi semnată nu doar cu privire la o procedură contencioasă clasică, ci și în procesul de insolvabilitate.

În acest sens, menționăm că în urma reinstaurării relațiilor economice de piață după declararea independenței Republicii Moldova, activitatea economică a continuat să progreseze, declanșând un întreg mecanism alcătuit din raporturi juridice de diferită natură.

Întru desfășurarea normală a activității de întreprinzător, se impune datoria pozitivă a comercianților de a-și executa obligațiile obținute în baza raporturilor juridice ai căror subiecți sunt, în special, în cazul în care obiect al acestora sunt banii, ori neachitarea la scadență a sumelor de bani datorate de către debitor îl pune pe creditor în situația de a fi lipsit de mijloacele financiare necesare reluării circuitului de producție.

Neexecutarea obligațiilor bănești la scadență produce consecințe negative nu numai asupra creditorului, ci și față de alți antreprenori cu care creditorul se află în raporturi juridice. Ținând seama de interconexiunea raporturilor juridice în care se află comercianții, deducem că nerespectarea obligațiilor privind plata sumelor de bani se poate repercuta „în lanț” asupra altor comercianți, ducând la un blocaj financiar, cu consecințe nefaste pentru activitatea comercială și pentru securitatea creditului [3, p. 707].

În asemenea situații, se instituie o procedură specială de executare colectivă, egalitară și concursuală, asupra bunurilor debitorului comerciant, aflat în imposibilitatea de a efectua plățile comerciale. Această procedură a fost denumită insolvabilitate [4, p.374]. În Republica Moldova, procedura respectivă este reglementată de Legea insolvabilității.

Secțiunea a IV-a, Capitolul V din Legea insolvabilității, denumită „Satisfacerea creanțelor creditorilor chirografari. Încetarea procesului de insolvabilitate", reglementează tranzacția încheiată în cadrul procesului de insolvabilitate. Așadar, rezultă că un proces de insolvabilitate poate fi, de asemenea, încetat în cazul în care părțile ajung la un acord.

Astfel, scopul acestui studiu este de a releva particularitățile tranzacției încheiate în cadrul procesului de insolvabilitate, conținutul, condițiile de confirmare, precum și efectele confirmării sau refuzului instanței de a confirma tranzacția. De asemenea, se va pune în discuție modalitatea de revocare a tranzacției și consecințele neexecutării acesteia de către debitor sau terț.

Pentru elaborarea studiului, a fost utilizată doctrina și legislația națională, precum și internațională. Autorul a utilizat metoda logică, comparativă, analitică, deductivă și altele.

Ab initio, remarcăm că esența tranzacției încheiate în cadrul procesului de insolvabilitate corespunde cu tranzacția clasică reglementată la art. 1917 Cod civil, ori, aceasta are rolul de a înceta procesul. De asemenea, ținem să evidențiem că tranzacția încheiată în procesul de insolvabilitate parcurge, în mod similar, o procedură de control judiciar, fiind confirmată de instanța de insolvabilitate. În prezenta lucrare, ne-am propus să evidențiem particularitățile caracteristice tranzacției încheiate în procesul de insolvabilitate, în vederea trasării unei concluzii cu privire la importanța acestui instrument, atingerii scopului în procesul de insolvabilitate – satisfacerea creanțelor creditorilor.

Având în vedere cele menționate mai sus, reținem că în procesul de insolvabilitate poate fi semnată o tranzacție în orice fază a procesului de insolvabilitate, inclusiv în perioada de observație a debitorului, în procedura falimentului sau în procedura restructurării.

Având în vederea faptul una dintre părțile tranzacției sunt creditorii, cu calitatea de *beneficiari* ai procesului de insolvabilitate, la decizia cu privire la încheierea unei tranzacții participă în mod obligatoriu organul de reprezentare a creditorilor, care potrivit art. 53 din Legea insolvabilității este adunarea creditorilor sau comitetul creditorilor. Art. 162 alin. (2) din Legea insolvabilității specifică că hotărârea respectivă se adoptă de adunarea creditorilor, cu majoritatea simplă de voturi ale creditorilor chirografari validați și cu votul unanim al creditorilor garantați. Legea prevede că în numele creditorilor, tranzacția se semnează de persoana împuternicită de adunarea creditorilor. Pe de altă parte, din partea debitorului, hotărârea cu privire la încheierea tranzacției se ia de organul de conducere al debitorului sau de administratorul insolvabilității/lichidatorul numit în modul prevăzut de lege.

Cu privire la conținutul tranzacției, Legea insolvabilității nu prevede doar că părțile urmează a face concesii reciproce, ci stipulează că în contractul de tranzacție este obligatoriu să se conțină dispoziții cu privire la modul și la termenele de achitare a creanțelor validate. De asemenea, reținem că dacă tranzacția nu prevede altfel, garanțiile reale aplicate patrimoniului debitorului se mențin până la executarea integrală a tranzacției.

Totodată, ținem să subliniem că la confirmarea tranzacției, instanța nu verifică doar să fie respectată procedura și să nu încalce drepturile și interesele legitime ale părților sau ale terților, ci verifică și dacă au fost stinse integral creanțele masei și creanțele de rangul întâi și doi. Potrivit acestei condiții, la cererea de confirmare a tranzacției se anexează, pe lângă alte acte reglementate expres, și dovezile de plată a creanțelor menționate.

În cazul în care instanța admite cererea de confirmare a tranzacției, acest fapt constituie temei pentru încetarea procesului de insolvabilitate. În cazul în care nu sunt îndeplinite toate condițiile legale cu privire la confirmarea tranzacției, instanța emite o încheiere de refuz, care poate fi atacată cu recurs în ordinea prevăzută de legea insolvabilității.

Drept consecință a neexecutării tranzacției, Legea insolvabilității stabilește dreptul creditorului de a iniția față de debitor un nou proces de insolvabilitate, în cadrul căruia să înainteze creanțele în mărimea confirmată prin tranzacție.

În concluzie, remarcăm că în urma studiului efectuat, se constată că tranzacția de împăcare încheiată în cadrul procesului de insolvabilitate are trăsături specifice, ce reies din natura acestei proceduri. Cu toate acestea, esența și scopul tranzacției rămân aceleași – de a ajunge la un acord în vederea încetării procesului de insolvabilitate.

Referințe:

1. TOADER, C. *Drept civil. Contracte speciale*. Ed. a II-a. București: All Beck, 2005.
2. MIHALACHE, I. Teoria și practica aplicării contractului de tranzacție. În: *Revista Națională de Drept*, 2012, nr. 11.
3. CĂRPENARU, S. *Drept comercial român.* București: All Beck, 2007.
4. ROȘCA, N., BAIEȘ, S. *Dreptul afacerilor*. Vol.1. Chișinău: Tipografia Centrală, 2014.